

## PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/159487>

Please be advised that this information was generated on 2021-03-09 and may be subject to change.

# Prestatiedruk

Roel Schouteten\*

Enkele weken geleden kreeg ik een uitnodiging van Flitspanel<sup>1</sup> voor het deelnemen aan een onderzoek naar prestatiedruk van wetenschappelijk personeel. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van SoFoKles, het Sociaal Fonds voor de Kennisector. Aanleiding voor dit verkennende onderzoek onder wetenschappelijk personeel is de verschuiving naar een meer bedrijfsmatige aansturing van universiteiten. Herkenbare voorbeelden hiervan zijn het in concurrentie verdelen van onderzoeksgelden en het sturen op resultaten (aantallen publicaties, aantal afstudeerders, aantal promovendi, prestatie-indicatoren voor onderwijskwaliteit, enz.). Voor wetenschappelijk personeel aan universiteiten betekent deze verschuiving dat er meer druk van buitenaf ontstaat om te voldoen aan eisen op het gebied van onderwijs en onderzoek. Deze ontwikkeling is niet nieuw, maar de aandacht voor eventuele ongewenste negatieve gevolgen is wel van recenter datum.

Indirect heeft het *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken* (TvA) ook te maken met deze verschuiving. Een belangrijk deel van de auteurs voor TvA werkt aan een universiteit. Deze auteurs worden dus geconfronteerd met de nieuwe of aangescherpte onderzoeksbeoordelingssystemen. En daarin levert een bijdrage aan TvA vaak weinig tot geen prestatiepunten op. In deze systemen staan Engelstalige publicaties in toptijdschriften bovenaan de prioriteitenlijstjes. Met als gevolg dat de resultaten van interessant Nederlands wetenschappelijk onderzoek eerst aan Engelstalige tijdschriften worden aangeboden, zelfs als het om typisch Nederlandse arbeidsvraagstukken gaat. Betekent deze ontwikkeling nu dat TvA eigenlijk nauwelijks nog toekomst heeft?

Dat lijkt me te kort door de bocht. In de eerste plaats hangt het bestaansrecht van TvA niet alleen van haar auteurs af. Bijdragen in TvA worden goed gelezen en geciteerd; er is dus een markt voor deze bijdragen. De Nederlandse Sociologische Vereniging (NSV) is ook van mening dat TvA als een van de Nederlandse sociologische tijdschriften met een duidelijk eigen profiel behouden moet blijven voor de Nederlandse markt. De NSV onderneemt een aantal stappen om dit voor elkaar te krijgen.

Daarnaast heeft TvA niet alleen auteurs die aan een universiteit zijn verbonden. De redactie krijgt en vraagt regelmatig kopij van onderzoeksinstituten als TNO, SCP en CBS. Ook deze instellingen hebben te maken met aangescherpte prestatie-indicatoren, maar daarin lijkt TvA nog steeds een gerespecteerde publicatie-out-

\* Roel Schouteten is werkzaam bij de Radboud Universiteit, Faculteit der Managementwetenschappen, en redactielid van het *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*. E-mail: r.schouteten@fm.ru.nl.

let. Dit nummer bevat daarvan een aantal voorbeelden, met bijdragen van auteurs van het Rathenau Instituut, TNO, SCP en CBS. Daarnaast bevat dit nummer ook een bijdrage vanuit het ministerie van Financiën en een van de auteurs heeft naast zijn universitaire aanstelling ook een aanstelling bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Van de andere kant bieden de universitaire prestatiecriteria ook nieuwe kansen voor TvA. Er is namelijk een nieuwe prestatie-indicator in ontwikkeling. Naast de aangescherpte indicatoren voor prestaties op het gebied van onderzoek en onderwijs zullen wetenschappelijk medewerkers van universiteiten binnenkort ook de maat worden genomen op het terrein van 'valorisatie'. Daarmee wordt bedoeld dat wetenschappelijke kennis van waarde moet worden gemaakt voor de samenleving. Kennis die wordt opgedaan in wetenschappelijk onderzoek – vaak gefinancierd met belastinggeld – moet ook weer worden 'teruggegeven' aan de samenleving. Een van de manieren om dit te bereiken is door de resultaten en (beleids)implicaties daarvan te publiceren in Nederlandstalige tijdschriften. Hier liggen dus kansen voor TvA, want een belangrijk uitgangspunt is van oudsher dat de bijdragen in TvA worden gekenmerkt door 'een zekere actualiteitswaarde en/of beleidsgerichtheid'.<sup>2</sup> Bijdragen in TvA leveren dan wellicht weinig of geen onderzoekspunten op, het is waarschijnlijk dat ze voor de valorisatie wel meetellen. De redactie speelt hierop in door een grotere variëteit aan bijdragen te stimuleren. Uiteraard blijft de wetenschappelijke kwaliteit van de bijdragen<sup>3</sup> belangrijk, maar er is ook meer ruimte voor kortere onderzoeksnotities en er is, sinds het eerste nummer van 2015, ook een nieuwe rubriek 'Opinie & Debat', waarin aandacht is voor actuele discussies. Ook voor dit nummer hebben we een aantal wetenschappers gevraagd te reflecteren op een actuele discussie, in dit geval over robotisering. In de afgelopen maanden is er in de media flink gespeculeerd over de mogelijke effecten van toenemende robotisering. In dit katern proberen de auteurs (Rinie van Est, Lex Borghans en Jos Benders, Steven Dhondt en Geert Van Hootegem) een nuancerende en kritische bijdrage te leveren aan dit debat.

Kortom, er zijn voldoende kansen voor TvA om een aantrekkelijk tijdschrift te blijven voor zowel auteurs als lezers. Dit nummer bevat voldoende voorbeelden om dat te ondersteunen. In de eerste plaats is er een bijdrage met als titel 'Winnaars en verliezers op de arbeidsmarkt'. Andries de Grip heeft in 1986 (TvA, jaargang 2) een eerste artikel met deze titel in TvA gepubliceerd. Het artikel in dit nummer gaat over de periode 1996-2012 en is de zevende bijdrage in deze reeks, maar de eerste zonder Andries de Grip; het stukje is door Ineke Bijlsma, Sander Dijksman, Didier Fouarge en Annemarie Kühn-Nelen – collega's bij het ROA – overgenomen.

Een andere interessante bijdrage is die van Pierre Koning over de financiële prikkels die gemeenten moeten aanzetten tot het terugdringen van het aantal bijstandsuitkeringen. Dit artikel sluit aan op de Opinie & Debat-bijdragen in het vorige nummer. De bijdrage van Luc Dorenbosch en collega's gaat over werken die twee of meer banen combineren (multi-jobbing) en wat hun motieven zijn om meerdere banen te combineren. Daarbij richten ze zich op arbeidsmarktgedrag in de latere loopbaanfase waar arbeidsmobiliteit gepaard gaat met onzekerheid. Multi-jobbing kan dan een aantrekkelijk alternatief zijn.

Een andere bijdrage die vanuit de flexibilisering van de arbeidsmarkt start, is die van Maike van den Berg. Zij onderzoekt welk effect het introduceren, inwerken en integreren van nieuwe medewerkers (het zogenoemde *onboarden*) heeft voor hun functioneren in de organisatie. Ook de column van Arie Glebbeek gaat over de flexibilisering van de arbeidsmarkt. Hij kreeg er hoofdpijn van, maar heeft een remedie gevonden. In een tweede column laat Jaco Dagevos zien hoe werkgevers onbewust discrimineren bij de selectie van nieuwe medewerkers, zelfs als ze zeggen uitsluitend op kwaliteit te selecteren.

De CBS-bijdrage van Henk-Jan Dirven en Harry Bierings gaat over vrouwen in het management. Op basis van uitgebreide analyses laten ze zien dat vrouwen minder vaak dan mannen een managementfunctie bekleden. Ze laten ook zien wat daarvan de mogelijke oorzaken zijn. Traditioneel sluit TvA af met de boekenrubriek. En daarmee zijn er, wat mij betreft, weer prachtige prestaties geleverd die samen een mooi nummer van TvA hebben opgeleverd. Voor de auteurs levert dat op zijn minst voldoening op, en hopelijk ook punten op de van toepassing zijnde prestatie-indicatoren. En voor de lezer is er weer een grote variëteit aan interessante arbeidsvraagstukken waarvoor een verdere aanzet tot ontrafeling wordt geboden.

## Noten

- 1 Een internetpanel van het ministerie van Binnenlandse Zaken bestaande uit werknemers in de (semi-)publieke sector. Zie [www.flitspanel.nl](http://www.flitspanel.nl).
- 2 Zie [www.boomlemmatijdschriften.nl/tijdschrift/TvA/detail](http://www.boomlemmatijdschriften.nl/tijdschrift/TvA/detail).
- 3 Gewaarborgd door de 'double blind' reviewprocedure.